

Andrzej Bruździński

Historyk liturgii : ks. dr hab. Józef
Andrzej (Wacław) Boguniowski SDS
(1933-2007)

Studia Salvatoriana Polonica 3, 367-377

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. ANDRZEJ BRUŹDZIŃSKI

■ Historyk liturgii. Ks. dr hab. Józef Andrzej
(Wacław) Boguniowski SDS (1933–2007)*

Józef Andrzej Boguniowski urodził się w Bielsku-Białej w dniu 20 listopada 1933 r. w rodzinie rolniczo-rzemieślniczej¹. Rodzicami jego byli: Andrzej i Jadwiga z domu Krywult. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Bielsku-Białej wstąpił w 1949 r. do Niższego Seminarium Duchownego Księży Misjonarzy w Krakowie, a rok później przeszedł do podobnej szkoły prowadzonej przez salwatorianów w Mikołowie. Jako absolwent takich szkół spotkał się ze strony szkolnego aparatu komunistycznego z trudnościami w zdaniu matury. Zdał ją dopiero w systemie eksternistycznym w grudniu 1957 r. w Trzebnicy.

Po likwidacji przez władze komunistyczne małych seminariów rozpoczął nowicjat w Towarzystwie Boskiego Zbawiciela (u salwatorianów), który odbył w klasztorze w Bagnie k. Wrocławia. Ten okres formacji zakonnej rozpoczął w dniu 14 sierpnia 1952 r. i wówczas otrzymał imię Wacław. Pierwsze śluby zakonne złożył 15 sierpnia 1953 r., a profesję wieczystą pięć lat później (15 VIII 1958),

Ks. dr hab. ANDRZEJ BRUŹDZIŃSKI – kierownik Katedry Historii Zakonów na Wydziale Historii i Dziedzictwa Narodowego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie; kierownik Archiwum PAT.

* Artykuł ten stanowi uzupełnioną wersję tekstu, który pierwotnie ukazał się w kwartalniku „Ruch Biblijny i Liturgiczny” LXI(2008) nr 3, s. 233-240.

¹ Biogram oparty zasadniczo na dokumentach znajdujących się w Archiwum Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Podstawowe wiadomości i daty z życia ks. Boguniowskiego zawarte są także w biogramie zamieszczonym w: *Who is who w Polsce. Leksykon biograficzny z ok. 20.500 nowymi wprowadzeniami, z ok. 4.500 zmianami i z ok. 5.000 wymienionymi nazwiskami znanych polskich osobistości, częściowo ze zdjęciami. [Encyklopedia biograficzna z życiorysami znanych Polek i Polaków]*. [Cz. 1: A-Mac], Zug 2003², s. 315-316.

podobnie jak pierwszą także w Bagnie. W latach 1953–1959 odbył studia filozoficzne i teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie. Na początku kwietnia 1959 r. w Bagnie otrzymał z rąk biskupa Andrzeja Wronki (1897–1974) święcenia diakonatu, a pod koniec czerwca tegoż roku święcenia kapłańskie w Trzebnicy z rąk biskupa Bolesława Kominka (1903–1974).

W latach 1960–1963 ks. Boguniowski odbył specjalistyczne studia liturgiczne na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pod kierunkiem ks. prof. Wacława Schenka (1913–1982). Wiedzę z liturgii pogłębiał on w latach 1963–1967 w Pontificio Ateneo S. Anselmo w Rzymie, gdzie w 1967 r. otrzymał magisterium „in s. Liturgia” na podstawie pracy o charakterze międzydyscyplinarnym, napisanej pod kierunkiem prof. dra Raphaela Schulte OSB (*1925) na temat nabożeństw ludowych *Pia exercitia. Begriff, Entstehung und pfarrseelsorgerische Bedeutung*. W październiku 1967 r. rozpoczął na *Anselmianum* studia doktoranckie na seminarium naukowym prowadzonym przez prof. dra Burkharda Neunheusera OSB (1903–2003), które zmuszony był przerwać z powodu odmowy przedłużenia paszportu przez komunistyczne władze PRL. Po powrocie do kraju kontynuował studia na Wydziale Teologii Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie uzyskał kolejne magisterium w maju 1972 r. W związku z planowanym wówczas przez przełożonych zakonnych nowym zajęciem (archiwista w Archiwum Generalnym zgromadzenia) w tym miesiącu odbył także staż we wszystkich oddziałach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie.

W czasie swego drugiego pobytu w Rzymie (1972–1987) ks. Boguniowski odbył w latach 1972–1973 roczny kurs archiwistyki w La Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica², a w roku następnym studia w Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana. Po paru latach pracy w Archiwum Generalnym zgromadzenia podjął na nowo studia doktoranckie w Pontificio Ateneo S. Anselmo. W grudniu 1986 r. obronił na tejże uczelni doktorat z teologii liturgiki, na podstawie pracy napisanej pod kierunkiem wspomnianego prof. dra Burkharda Neunheusera OSB: *Domus Ecclesiae. Der Ort der Eucharistiefeyer in den ersten Jahrhunderten. Tatsachen und theologische Sicht und Folgerungen daraus für heute*. W oparciu o źródła biblijne, archeologiczne

² *Elenchi dei docenti e diplomati, w: Cento anni di cammino. Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica (1884–1984). Atti delle manifestazioni per il Centenario della Scuola con documentazione relativa alla sua storia*, red. T. Natalini, Città del Vaticano 1986, s. 272.

i historyczne przedstawił w tej dysertacji miejsce sprawowania Eucharystii, jego naturę i ewolucję. Dyplom doktorski z *Anselmianum* nostryfikowała ks. Boguniowskiemu w 1988 r. Rada Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Stopień doktora habilitowanego teologii z zakresu liturgiki uzyskał ks. Boguniowski w Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w dniu 12 czerwca 2002 r. na podstawie rozprawy *Rozwój historyczny ksiąg liturgii rzymskiej do Soboru Trydenckiego i ich percepcja w Polsce*. Recenzentami tej rozprawy habilitacyjnej byli: prof. dr hab. Jerzy Józef Kopeć CP (Katolicki Uniwersytet Lubelski), ks. prof. dr hab. Jerzy Stefański (Uniwersytet Adama Mickiewicza) i prof. dr hab. Stefan Koperek CR (Papieska Akademia Teologiczna). Nadany wówczas tytuł doktora habilitowanego zatwierdziła Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych w dniu 28 października 2002 r. Dyplom odebrał z rąk Wielkiego Kanclerza PAT Franciszka kardynała Macharskiego w katedrze wawelskiej w dniu 11 stycznia 2003 r.³

Z powodu braków kadrowych, jak i w związku z posiadaniem pewnym doświadczeniem w zakresie liturgii, ks. Boguniowski zaraz po święceniach skierowany został jako wykładowca z liturgiki w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Salwatorianów w Bagnie. Zajęcia te prowadził do rozpoczęcia studiów specjalistycznych na KUL. Po powrocie ze studiów rzymskich w 1967 r. prowadził wykłady z liturgiki, sztuki sakralnej i misjologii w seminarium zakonnym. Zajmował się tam wówczas organizowaniem biblioteki seminarialnej w oparciu o księgozbiór pozostawiony przez niemieckich salwatorianów. W roku 1972 ks. Boguniowski powołany został na stanowisko kierownika archiwum w Kurii Generalnej salwatorianów. Urząd ten sprawował do 30 września 1985 r. Opracował w tym czasie inwentarze zasobu znajdującego się w tymże archiwum generalnym. Po tym okresie pracy archiwisty poświęcił się przygotowaniu dysertacji doktorskiej.

Po powrocie do kraju ze względów zdrowotnych ks. Boguniowski zatrudniony został w październiku 1987 r. w Instytucie Liturgicznym im. bł. Michała Giedroycia Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, gdzie prowadził wykłady z liturgiki. Najpierw w latach 1988–1994 na stanowisku starszego asystenta, a następnie adiunkta. Prowadził także proseminarium z liturgiki. W latach 1990–1994 sprawował w zgromadzeniu funkcję archiwisty prowincjalnego. W 1989 r. mianowany został na stanowisko wicedyrektora Instytutu

³ *Wydarzyło się*, „Vita Academica” 3(2003) nr 1, s. 5.

Liturgicznego, na którym to stanowisku był do 1995 r. W 1989 r. przygotował dla tej instytucji pierwszy projekt regulaminu.

Od października 1987 r. wykładał ponownie liturgikę i prowadził proseminarium z tego przedmiotu w Wyższym Seminarium Duchownym swojego zgromadzenia w Bagnie. W roku akademickim 1991–1992 miał wykłady z liturgiki w Wyższym Seminarium Duchownym Franciszkanów Konwentualnych, a w roku 1996–1997 prowadził wykłady z liturgiki w Wyższym Instytucie Katechetycznym w Krakowie.

Od 10 marca 1989 r. na polecenie rektora Papieskiej Akademii Teologicznej ks. prof. dra hab. Wacława Świerzawskiego (*1927) ks. Boguniowski organizował i kierował archiwum Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Opracował wówczas dla potrzeb tegoż archiwum regulamin archiwum, wykaz akt dla wszystkich jednostek organizacyjnych uczelni, instrukcję kancelaryjną i wykaz akt spuścizn. Rektor i Senat Papieskiej Akademii Teologicznej w uznaniu zasług dla uczelni przyznali mu w 1997 r., jako jednemu z pierwszych pracowników PAT, odznaczenie „Zasłużony dla Papieskiej Akademii Teologicznej”, które w tym roku po raz pierwszy było nadawane⁴. Wszystkie zajęcia na Uczelni, dydaktyczne i archiwalne, zakończył tak ze względów zdrowotnych, jak i wieku w czerwcu 2000 r.

Badania naukowe ks. Boguniowskiego z zakresu historii liturgii oparte były o najstarsze źródła i dotyczyły rozwoju kultu chrześcijańskiego od starożytności chrześcijańskiej poprzez średniowiecze aż do czasów Soboru Trydenckiego (1545–1563). Zwłaszcza rozprawa habilitacyjna, będąca ukoronowaniem jego działalności badawczej i dydaktycznej, to w języku polskim podstawowy podręcznik do historii rozwoju ksiąg liturgicznych tak w Kościele powszechnym, jak i lokalnym, polskim. Była ona wynikiem wieloletnich badań źródłowych, opartych o sumienną analizę rękopisów liturgicznych polskich i zagranicznych. Stanowi ona próbę stworzenia syntezy rozwoju historycznego ksiąg liturgii rzymskiej. Ks. Boguniowski był autorem 34 publikacji, w tym 6 pozycji zwartych i 15 artykułów. Dorobek ten nie jest zbyt duży, jeśli chodzi o ilość publikacji, ale jest znaczący pod względem jakości – *non multa, sed multum!* Opracowania te pisane z dużą akrybią opierają się zawsze o rzetelną analizę materiałów źródłowych. Prace jego cieszą się zasłużonym uznaniem u naukowców tak polskich, jak i zagranicznych, czego wyrazem są liczne odniesienia

⁴ *Zasłużony dla Akademii*, „Biuletyn Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie” 16(1997/1998), s. 57; A. Kubiś, *Jubileusz 600-lecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 1397–1997*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej” 49(1999) nr 1/2, s. 250.

do jego dzieł. Z jego dorobku naukowego zapewne długo jeszcze korzystać będą pracownicy nauki polskiej i to nie tylko liturgiści, ale gros naukowców polskich uprawiających humanistykę.

Obok prowadzenia tych pracowitych badań własnych ks. Boguniowski uczestniczył także aktywnie w życiu naukowym uczelni, chętnie brał czynny udział w wielu krajowych i zagranicznych naukowych sympozjach i konferencjach (zwłaszcza obszaru języka niemieckiego), gdzie prezentował wyniki swych naukowych dociekań. Był sumiennym wykładowcą dobrze przygotowanym do każdego wykładu, prowadził je w sposób jasny i zrozumiały dla słuchaczy. Wynikiem tego było także opracowanie kilku skryptów dla studentów: *Sakrament kapłaństwa. Wykład monograficzny historyczno-teologiczny na podstawie źródeł historycznych*, cz. 1-2 z lat 1991–1992 oraz *Księgi liturgiczne. Zarys historyczny* z lat 1995 i 1997. Ks. Boguniowski jako pracownik naukowy w krakowskim środowisku uczelnianym cieszył się zasłużonym uznaniem i szacunkiem.

Ks. Boguniowski był członkiem następujących stowarzyszeń: Associazione Archivistica Ecclesiastica (AAE) i krakowskiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich (SAP), aktywnie uczestnicząc w ich pracach. Jego hobby była hodowla pszczół.

Nie można wszakże zapominać, iż ks. Boguniowski był nie tylko naukowcem i wykładowcą, ale przede wszystkim zakonnikiem i kapłanem, przełożonym klasztoru i duszpasterzem. W czasie pierwszego pobytu w Rzymie pomagał w obsługiwanych przez salwatorianów kaplicach watykańskiej Bazyliki św. Piotra: chrzcielnej i Najświętszego Sakramentu. Po powrocie w 1967 r. z Wiecznego Miasta był przez kolejny rok wikariuszem w Bagnie. W 1987 r. mianowany został wicesuperiorem salwatoriańskiej wspólnoty w Bielsku-Białej przy ul. Kluski 5. Z kolei w latach 1990–1993 był superiorem (przełożonym) wspólnoty salwatorianów w Krakowie przy ul. Łobzowskiej 22.

Na początku października 2002 r. ks. Boguniowski został przeniesiony z Krakowa do wspólnoty zakonnej w Bielsku-Białej, której członkiem pozostał do końca życia. W ostatnim jednak okresie, ze względu na pogarszający się stan zdrowia, przebywał w Domu Pomocy Społecznej dla Przewlekłe Chorych w Bielsku-Białej Komorowicach prowadzonym przez siostry elżbietanki. Ostatnie cztery lata jego życia naznaczone były szczególnym krzyżem cierpienia. Zmarł w godzinach popołudniowych w uroczystość Wszystkich Świętych 2007 r. W przeddzień pogrzebu dnia 5 listopada odbyły się uroczystości pogrzebowe w kościele należącym do salwatorianów pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Bielsku-Białej. Pogrzeb odbył się natomiast we wto-

rek 6 listopada w rodzinnej parafii pw. Chrystusa Króla w Bielsku-Białej Leszczynach. Eucharystii pogrzebowej przewodniczył i homilię wygłosił ks. Jan Folkert, prowincjał Polskiej Prowincji Salwatorianów. Kondukt na cmentarz prowadził z kolei proboszcz rodzinnej parafii zmarłego, ks. Józef Jasek. Zmarły pochowany został na tamtejszym cmentarzu komunalnym⁵.

Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa

1978

1. *Działalność Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych* [we Włoszech]. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” T. 37: 1978, s. 321-331.

1986

2. *Domus Ecclesiae. Der Ort der Eucharistiefeier in den ersten Jahrhunderten. Tatsachen und theologische Sicht und Folgerungen daraus für heute.* W: *Tesi. Pontificio Ateneo San Anselmo. Pontificio Istituto Liturgico.* Nr 113. Rom 1986.

J.J. Kopeć CP, Rec.: *J. Boguniowski SDS, „Domus Ecclesiae”. Der Ort der Eucharistiefeier in den ersten Jahrhunderten. Tatsachen und theologische Sicht und Folgerungen daraus für heute, Rom 1986, Pontificium Atheneum Anselmianum.* „Vox Patrum” R. 8: 1988, t. 15, s. 1102-1105.

1987

3. *Domus Ecclesiae. Der Ort der Eucharistiefeier in den ersten Jahrhunderten. Tatsachen u. theologische sicht und Folgerungen daraus für heute. Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde in der Hl. Liturgie.* Rom–Kraków 1987.

W. Bomba CM, Rec.: *J.W. Boguniowski SDS Domus Ecclesiae, Der Ort der Eucharistiefeier in den ersten Jahrhunderten. Rom-Kraków.* „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 42: 1989, nr 1, s. 74-75.

S. Rau, Rec.: *Boguniowski, Józef SDS: Domus Ecclesiae. Der Ort der Eucharistiefeier in den ersten Jahrhunderten. Tatsachen u. theologische Sicht und Folgerungen daraus für heute. Rom Kraków: SDS Salvator 1987. XXXVIII, 510 S.* „Theologischen Revue” R. 86: 1990, s. 229-232.

⁵ [J.M. Pędziwiatr ks.] KS. JMP, *Kustosz tradycji. Śp. ks. prof. Józef Boguniowski SDS*, „Gość Niedzielny” wyd. bielsko-żywieckie R. 84(2007) nr 46, p. III.

1988

4. «*Ἐπὶ τὸ αὐτό*» *Die älteste christliche Bezeichnung des liturgischen Raumes*. „*Ephemerides Liturgicae*” R. 102: 1988, nr 6, s. 446-455.

1989

5. *Kongres Wykładowców Liturgiki w Holandii*. „*Ruch Biblijny i Liturgiczny*” R. 42: 1989, nr 5/6, s. 398.

1990

6. *Sposób cytowania; przypisy*. W: *Uwagi metodologiczne dotyczące pisania pracy magisterskiej z liturgiki*. Pod red. S. Koperka CR. Kraków 1990, s. 30-55.
7. *Zjazdy liturgistów obszaru języka niemieckiego (AKL) w latach 1964–1988*. „*Ruch Biblijny i Liturgiczny*” R. 43: 1990, nr 1/2, s. 89-91.
8. [Anonimowo], *Jubileusz promotora odnowy liturgicznej w Polsce* [o. dr Franciszka Stanisława Małaczyńskiego OSB], „*Tygodnik Powszechny*” R. 44: 1990, nr 47, s. [9].

1992

9. *Mensa Domini et Ecclesiae. Refleksje teologiczne nad terminologią ołtarza katolickiego*. „*Ruch Biblijny i Liturgiczny*” R. 45: 1992, nr 2/6, s. 86-90.
10. *Aspersja niedzielna w rozwoju historycznym*. W: *Rozprawy Instytutu Liturgicznego w Krakowie*. Vol. 2: *Mysterium Christi*. (Podręcznik liturgiki ogólnej i szczegółowej). Vol. 3: *Msza święta*. [Pod red. W. Świerzawskiego, J. Boguniowskiego, S. Koperka]. Kraków 1993, s. 204-215.

1993

11. *Ein Grund zur Dankbarkeit. 25 Jahre des Liturgischen Instituts in Krakau*. „*Gottesdienst*” R. 27: 1993, s. 112.
12. *Błogosławieństwo wody w posoborowych księgach liturgicznych*. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Pod red. J. W. Boguniowskiego SDS [i in.]. Kraków 1993, s. 136-149.
13. *Błogosławieństwo wody*. „*Ruch Biblijny i Liturgiczny*” R. 46: 1993, nr 2, s. 78-85.
14. *Kolejny Kongres Archiwistów Kościelnych* [we Włoszech]. „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” T. 62: 1993, s. 380-381.

15. *Międzynarodowa sesja naukowa wykładowców liturgiki w Brixen (1992)*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 46: 1993, nr 2, s. 103-104.
16. *Pia exercitia*. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Pod red. J.W. Boguniowskiego [i in.]. Kraków 1993, s. 281-292.
17. *Wykaz prac z liturgiki na Wydziale Teologicznym w latach 1971–1992 znajdujących się w Archiwum Papieskiej Akademii Teologicznej*. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Pod red. J.W. Boguniowskiego SDS [i in.]. Kraków 1993, s. 439-455.
18. *Wykaz prac promowanych przez ks. bp. prof. dr. hab. Wacława Świerżawskiego*. W: *Euntes docete. XXV lat Instytutu Liturgicznego na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. Pod red. J.W. Boguniowskiego SDS [i in.]. Kraków 1993, s. 456-462.

1995

19. *Collectarium breviario-rituale Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 48: 1995, nr 4, s. 271-274.

1996

20. *Elementy dekoracyjne miejsca kultu chrześcijańskiego w pierwszych trzech wiekach*. W: *Rozprawy Instytutu Liturgicznego w Krakowie*. Vol. 3: *Mysterium Christi*. (Podręcznik liturgiki ogólnej i szczegółowej). Vol. 7: *Sztuka w liturgii*. [Pod red. W. Świerżawskiego i in.]. Kraków 1996, s. 327-344.
21. *Liturgia sprawowana przez biskupa – jako „locus theologicus” dla eklezjologii*. „Anamnesis” R. 3: 1995/96, nr 7, s. 18.
22. *Symposium liturgiczne w Bambergu (1995)*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 49: 1996, nr 1, s. 55.

1997

23. *Jerozolima. F. W liturgii rzymskokatolickiej*. W: *Encyklopedia katolicka*. T. 7. Pod red. S. Wielgusa. Lublin 1997, kol. 1199-1201.
24. *Misterium paschalne w roku liturgicznym*. W: *Seria Podręczników*. [Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Wydział Teologiczny] Vol. 6. Kraków 1997.

1998

25. *Zarys dziejów parafii pw. Chrystusa Króla w Bielsku-Białej – Leszczynach. 50-lecie parafii 1946–1996*. Bielsko-Biała 1998.

2000

26. *Przedtrydenckie benedykcyjony w Polsce*. „Nasza Przeszłość” T. 94: 2000, s. 481-493.
27. Rec.: Ks. Bogusław Nadolski T. Chr., *Ewangeliarz – więcej niż księga święta*. Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2000, ss. 38. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 53: 2000, nr 3/4, s. 295-296.
28. *Ze wspomnień adiunkta*. Instytut Liturgiczny w Rzymie. W: *Diligis Me? Pasce. Księga jubileuszowa dedykowana biskupowi sandomierskiemu Wacławowi Józefowi Świerżawskiemu na pięćdziesięciolecie święceń kapłańskich 1949–1999*. T. 2. Pod red. S. Czerwika, M. Mierzwy, R. Majkowskiej. Sandomierz 2000, s. 13-23.

2001

29. *Ordinarium Olomucense-Cracoviense. Studium krytyczne*. „Nasza Przeszłość” T. 95: 2001, s. 5-27.
30. Rec.: Ks. Bogusław Nadolski T. Chr., *Chwała Ojcu*. Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 1999, ss. 127. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 54: 2001, nr 1, s. 68-69.
31. *Rozwój historyczny Ksiąg Liturgii Rzymskiej do Soboru Trydenckiego i ich recepcja w Polsce*. Kraków 2001.
J. Stefański ks., Rec.: *Ważne kompendium na temat średniowiecznych ksiąg liturgicznych*. „Studia Gnesnensia” T. 16: 2002, s. 323-326.

2002

32. *Objawiona miłość Boża. Duchowa refleksja i teologiczny komentarz do liturgii okresu zwykłego tygodnie I–VIII, niedziele, święta i uroczystości*. Kraków 2002.
33. *Osobliwości obrzędowe święceń kapłańskich w używanych w Polsce pontyfikatach średniowiecznych*. W: *Ante Deum stantes*. [Analecta reverendissimo domino Stanislao Czerwik oblata]. W: *Studia* [Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Wydział Teologiczny]. T. 7. Pod red. S. Koperka CR, R. Tyrały. Kraków 2002, s. 127-138.

2003

34. *Przedtrydenckie lekcjonarze mszalne*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 56: 2003, nr 1, s. 17-24.

Rękopisy:

Archiwum Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie

1. AR-0111: *Regulamin Archiwum Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, 1989*.

2. AR-0140: *Instrukcja kancelaryjna; Wykaz akt w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie; Wykaz akt spuścizny.*
3. *Sakrament kapłaństwa. Cz. 1: Wykład monograficzny historyczno-teologiczny na podstawie źródeł liturgicznych. Dla użytku słuchaczy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w roku akademickim 1990/91, s. 87, (skrypt). W: APAT WT-54: Habilitacja ks. J.W. Boguniowskiego.*
4. *Sakrament kapłaństwa. Cz. 2: Wykład monograficzny historyczno-teologiczny na podstawie średniowiecznych źródeł liturgicznych. Dla użytku słuchaczy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w roku akademickim 1991/92, s. 87, (skrypt). W: APAT WT-54: Habilitacja ks. J.W. Boguniowskiego.*
5. *Księgi liturgiczne. Zarys historyczny. Wykład monograficzny. Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Rok akademicki 1994/95, s. 136, (skrypt). W: APAT WT-54: Habilitacja ks. J.W. Boguniowskiego.*
6. *Księgi liturgiczne. Zarys historyczny. Wykład monograficzny w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Rok akademicki 1996/97. Wydanie drugie przejrzone i powiększone, s. 156, p. VII, (skrypt). W: APAT WT-54: Habilitacja ks. J.W. Boguniowskiego.*
7. *Zafascynowany służbą Bożą* [ks. Wawrzyniec Kazimierz Bochenek SDS], s. 3. W: APAT WT-54: Habilitacja ks. J.W. Boguniowskiego.

Pod kierunkiem ks. Józefa Andrzeja Boguniowskiego SDS napisane zostały na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie i Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu następujące prace magisterskie:

1. Maroń Janusz OFMCap., *Obrzędy inicjacyjne i profesji zakonnej w zakonie braci mniejszych kapucynów. Aspekt historyczno-teologiczny.* Kraków 1991, PAT, p. X, s. 71.
2. Wesołowski Krzysztof OCD, *Kult Św. Tekli z Ikonium w polskiej prowincji karmelitów bosych w XVIII w.* Kraków 1992, PAT, s. 74.
3. Figiel Józef SDS, *Problematyka liturgiczno-duszpasterska we Wrocławskich Wiadomościach Kościelnych w latach 1965-1990.* Wrocław 1994, PWT, s. 202.
4. Gajewski Krzysztof SDS, *Akomodacja wystroju wnętrz kościołów dekanatu prusickiego i trzebnickiego do posoborowych wymogów liturgicznych.* Wrocław 1995, PWT, p. VI, s. 169.
5. Szewczyk Jacek SDS, *Historia dzwonów w dekanacie: borowskim, sobóckim i Wrocław-Południe w archidiecezji wrocławskiej.* Wrocław 1995, PWT, p. XV, s. 158.
6. Styc Adam SDS, *Formacja liturgiczna kandydatów do kapłaństwa w wyższych seminariach duchownych według posynodalnej adhortacji apostolskiej Pastores dabo vobis Jana Pawła II O formacji kapłanów we współczesnym świecie.* Wrocław 1996, PWT, s. 7 + 68.

7. Gaik Katarzyna, *Wątki liturgiczne w „Pielgrzymce do miejsc świętych” Eterii*. Kraków 1999, PAT, s. 105.
8. Drogoś Krzysztof SDS, *Msza Święta jako Pamiątka Pana w świetle Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Wrocław 2000, PWT, p. XIII, s. 77.
9. Sokołowski Jacek MS, *Postawy i gesty liturgiczne w Mszałe Pawła VI w aspekcie teologiczno-prawnym*. Kraków 2001, PAT, p. IX, s. 63.
10. Karoń Dariusz, *Uobecnienie Misterium Paschalnego w celebracji roku liturgicznego według Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Kraków 2003, PAT, s. 63.

HISTORIAN OF LITURGY.

FR. PROF. JÓZEF ANDRZEJ (WAĆLAW) BOGUNIOWSKI SDS (1933-2007)

Summary

Fr. Józef Andrzej (Waćlaw) Boguniowski SDS (1933-2007) was a meritorious professor of liturgics. His academic research focused particularly on the history of liturgy. It was based on the earliest sources and dealt with the development of the Christian cult from the Christian Antiquity through the Middle Ages to the times of the Council of Trent (1545-1563). In particular his dissertation qualifying for assistant professor, the crowning achievement of his academic and didactic activity, has become the basic Polish textbook on the history of development of liturgical books, both in the universal Church and in the local Polish Church.

Although Father Boguniowski was not a prolific academician (34 publications), the quality of his work is significant. Not only did he conduct his own diligent research but also participated vigorously in the academic activities of the Papal Theological Academy in Cracow and of the Major Seminary in Bagno. He was the promoter of ten master theses defended at these universities.